7/4379 333-4-

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. AZMİ ATEŞ'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/4379-10659)

Sorular :

Gün geçmiyor ki, basın ve medyada Türkiye'yi sarsacak yeni bir yolsuzluk haberi yer almasın, yapılan yolsuzlukları birbirinden ayırt edebilmek için alfabede harf kalmadığından Kasırga 1-2-3-4, Şimşek 1-2-3 gibi isimler verilmeye başlanmıştır. Bu yolsuzlukların özellikle 55, 56 ve 57. Hükümetler döneminde vuku bulduğu bilinmektedir.

Beyaz Enerji operasyonlarıyla her geçen gün artarak derinleşen Enerji Bakanlığı ve bünyesindeki BOTAŞ, TEDAŞ, ve TEAŞ'daki yolsuzluklara bugün de TPAO ve bu kuruluşa bağlı TPIC firmasının yurt dışı yatırımları eklenmiş bulunmaktadır.

Bu vesile ile aşağıdaki sorularımın cevaplandırılmasına ihtiyaç vardır.

Soru 1 :

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO)'nın ve Turkish Petroleum International Company (TPIC)'nın 1 Ocak 1997 tarihinden beri yıllar itibariyle başta Mısır, Cezayir, Kazakistan ve Suriye olmak üzere yurt dışı harcamaları kaç ABD dolarıdır?

Cevap 1 :

TPAO Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü yurtdışı projeleri kapsamında, 1 Ocak 1997 ile 30 Nisan 2001 tarihleri arasında yaptığı transferlerin toplamı yaklaşık 447,3 milyon ABD Doları olup, anılan ülkelerden Suriye'de bu süre zarfında herhangi bir harcama yapılmamış, Kazakistan'daki projeler için yaklaşık 74,7 milyon ABD Doları, Cezayir'deki projeler için ise yaklaşık 24,6 milyon ABD Doları transfer gerçekleştirilmiştir.

TPIC-Turkısh Petroleum International Company Ltd. 1988 yılında, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 58. maddesine 315 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen 3 numaralı fıkrasına göre kurulmuştur. Hisselerin tamamı TPAO Genel Müdürlüğü'ne ait olan TPIC'in kuruluş amacı, uluslararası petrol faaliyetlerinde bulunmaktır. Sermayesi 3.000.000 ABD Dolarıdır. Bu kuruluş, 1989-1996 yılları arasında yurtdışı petrol arama/üretim faaliyetlerini ve 1997'den günümüze kadar da yurtdışı petrol saha faaliyetlerini sürdürmektedir. 1 Ocak 1997 ve 30 Nisan 2001 tarihleri arasında TPIC'in yaptığı yurtdışı yatırımları toplamı 13,2 milyon ABD Doları olup, TPAO Genel

Müdürlüğü ve TPIC'in 1991-30.04.2001 tarihleri arasında yapmış olduğu yurtdışı yatırımlarını gösterir tablo ektedir.

Soru 2 :

Bu harcamaların ne kadarı yatırım harcamasıdır ve hangi gerekçelerle hangi ülkelere hangi yıllarda kaç ABD Doları olarak yapılmıştır?

Cevap 2 :

Bugün ihtiyacı olan enerjinin büyük bir kısmını ithal yolu ile karşılayan ülkemizde, TPAO Genel Müdürlüğü, enerji açığının karşılanması için petrol ve doğal gaz kaynaklarının bir an evvel bulunup üretilmesi ve ülke ekonomisine sunulması kapsamında, yurtiçinde faaliyetlerini aralıksız olarak sürdürmektedir.

Bunun yanısıra TPAO Genel Müdürlüğü, 40 yılı aşkın sürede başarılı yurtiçi faaliyetlerinden elde ettiği tecrübeyle, özellikle riski paylaşmak ve ülkemizin petrol ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile Cezayir, Mısır ve Libya gibi petrol rezervleri açısından zengin Orta Doğu ve Afrika ülkelerinde yatırımlara yönelmiştir.

Bu yatırımlar kapsamında 1997 ve sonraki yıllarda gerçekleştirilen bu toplam transferlerin yaklaşık 444,7 milyon ABD Doları doğrudan yatırım harcamaları, yaklaşık 2,6 milyon ABD Doları ise ilgili projelerin yürütülebilmesini teminen Azerbaycan, Türkmenistan ve Libya'da açılan ofislerin giderlerine aittir. Söz konusu toplam transfer meblağının yaklaşık 346,2 milyon ABD Dolarlık kısmı Azerbaycan, 74,7 milyon ABD Dolarlık kısmı Kazakistan, 1,6 milyon ABD Dolarlık kısmı Türkmenistan, 24,6 milyon ABD Dolarlık kısmı Cezayir, 0,2 milyon ABD Dolarlık kısmı ise Libya'daki projelere aittir. Bu transferler, anılan ülkeler ile TPAO Genel Müdürlüğü arasında ilgili projelere bağlı olarak imza altına alınmış uluslararası anlaşmalar gereğince gerçekleştirilmiştir.

Soru 3 :

Bu harcamaların başta arsa olmak üzere, ne kadarı sabit yatırım olarak, hangi miktarlarda hangi ülkelere yapılmıştır?

Cevap 3 :

1997 ve daha sonraki yıllara ait bu yatırımlar içinde sabit kıymetler son derece küçük bir paya (yaklaşık 0,4 milyon ABD Doları) sahiptir.

Soru 4 :

Bu yatırımlardan yıllar itibariyle sağlanan ciro kaç ABD Dolarıdır ve ana kalemler olarak dökümü nasıldır?

Cevap 4 :

TPAO Genel Müdürlüğü'nün mevcut projelerinden sadece Azerbaycan'daki Azeri-Çıralı-Güneşli Projesi (ACG) ile Kazakistan'daki KTM' de petrol satışı yolu ile geri kazanım başlamış olup, diğer projelerden ise,halen arama yada ön çalışma döneminde oldukları için geri kazanım söz konusu değildir. TPAO Genel Müdürlüğü, 14 Nisan 1998 ile 28 Mayıs 2001 arası dönemde, ACG'den 234,1 milyon ABD Dolarlık brüt bir meblağ, 61,1 milyon ABD Dolarlık brüt gelir sağlayan Kazaktürkmunay Şirketi'nden ise itfa ödemesi olarak 25,5 milyon ABD Dolarlık bir meblağ olmak üzere, kümülatif 259,6 milyon ABD Dolarlık brüt bir meblağı geri kazanmıştır.

Soru 5 :

Bu yatırımlardan dolayı bugüne kadar ülkeler bazında yapılan toplam kar ve zarar dökümü nasıldır?

Cevap 5 :

TPAO Genel Müdürlüğü'nün yurt dışındaki projelerinin çoğunun henüz arama aşamasında olması, üretim safhasındaki projelerin ise gerekli geliştirme yatırımlarının henüz bitmemiş olmasından ve yapılan yatırımın geri kazanımının tamamlanmamış olmasından dolayı, mevcut durumda gerçekleşen bir kar yada zarar tablosu çıkarmak mümkün olamamaktadır. Diğer yandan petrol ve doğal gaz sektörlerinde, arama projelerinin yüksek risk içerdikleri ve arama yatırımlarının her zaman geri alınamama ihtimalinin bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır. Olumsuz sonuçlanan arama projelerine

yapılan yatırımların, şirketin genel bilançosu içerisinde değerlendirilmesi gerekmekte olup, dünya da petrol aramacılığı yapan tüm şirketler de bu doğrultuda hareket etmektedir. Bu bağlamda; TPAO Genel Müdürlüğü'nün yurtdışı yatırımları değerlendirilirken, sadece gerçekleşen gelirleri ve giderleri değil, tüm yatırımlarının sonucunda elde edilen reel net bugünkü değerini de (yaklaşık 2 milyar ABD Doları) dikkate almak gerekmektedir.

Soru 6 :

TPAO bünyesinde dış yatırımları yürütmek için yurt içinde ve dışında çalıştırılan personel sayısının dökümü nedir ve bu personele toplam aylık ve yıllık kaç dolar ödenmektedir?

Cevap 6 :

TPAO Genel Müdürlüğü'nün yurtdışı projeleri kapsamında, halen çalışan personel sayısı 66, yurtdışında çalışan eleman sayısı ise 25'dir. Söz konusu elemanlar ihtiyaç durumunda yurtdışı ofislerde görevlendirilmekte ve ihtiyaç bittiği anda eski görevlerine dönmektedirler.

Yurtdışı ofislerinde görevlendirilen bu tür personele, yaptıkları işlere ve görev yerlerine göre ABD Doları üzerinden ücret ödenmekte olup, TPAO Genel Müdürlüğü'ndeki görevlerine döndüklerinde bu ücretler kesilmektedir.

1997-2001 YILLARI
TPAO VE TPIC YURTDIŞI YATIRIMLARI
(BİN $)

ÜLKELER	1997	1998	1999	2000	2001 NİSAN	TOPLAM
TPAO						
KAZAKİSTAN	**34.119**	**28.501**	**12.037**	-	-	**74.657**
KTM	30.995	24.826	4.086	-	-	59.907
TEMİR	3.125	3.675	7.951	-	-	14.751
AZERBAYCAN	**89.479**	**115.526**	**77.676**	**50.601**	**12.945**	**346.227**
MEGA	83.663	93.755	46.636	34.149	9.566	267.769
ŞAH	5.481	16.722	10.163	9.228	1.584	43.178
KURDAŞI	-	4.670	2.682	4.190	529	12.071
ALOV	-	-	17.866	2.509	633	21.008
BTC	-	-	-	226	502	728
BAKÜ OFİSİ	335	379	329	299	131	1.473
TÜRKMENİSTAN	**400**	**741**	**221**	**180**	**43**	**1.585**
CEZAYİR	**15.999**	**1.514**	**2.227**	**3.385**	**1.492**	**24.617**
LİBYA OFİS	**-**	**-**	**-**	**175**	**-**	**175**
TPAO TOPLAMI	**139.997**	**146.282**	**92.161**	**54.341**	**14.480**	**447.261**
TPIC						
MISIR	272	183	137	109	35	736
KAZAKİSTAN	640	1.183	2.730	1.315	666	6.534
AZERBAYCAN	150	168	146	3.057	2.189	5.710
IRAK	-	-	-	151	55	206
GÜRCİSTAN	27	7	-	-	-	34
SURİYE	-	-	-	-	-	-
TPIC TOPLAMI	**1.089**	**1.541**	**3.013**	**4.632**	**2.945**	**13.220**
GENEL TOPLAM	**141.086**	**147.823**	**95.174**	**58.973**	**17.425**	**460.481**

7/4379 8-337